

UDK 821.163.4:929Marković M.

Stručni rad

Novica VUJOVIĆ (Nikšić)

Fakultet za crnogorski jezik i književnost – Cetinje

novica.vujović@fcjk.me

IN MEMORIAM
MOMIR M. MARKOVIĆ (1948–2020)

Crnogorski književnik Momir M. Marković preminuo je 27. maja 2020. godine u Podgorici u 72. godini.

Marković je rođen 1948. godine u Trebinju. Školovao se u Danilovgradu, Titogradu i Beogradu. U bogatome Markovićevo opusu središnje mjesto pripada poeziji, no s podjednakim uspjehom pisao je i pripovjednu i dokumentarnu prozu, romane i drame.

Crnogorskoj je kulturi Momir Marković poznat i kao posvećenik u traganju za istorijskim temama, i to onim segmentima nacionalne istorije koji su produkovali podjele u nas čitav XX i početak XXI vijeka. Pjesme su mu prevedene na slovenački, makedonski, rumunski, ruski, jermenski, francuski, talijanski, engleski, turski, albanski i galjego jezik.

U značajnija Markovićevo djela spadaju: *Došljak u ranama* (poezija, 1974), *Rukopis* (poezija, 1979), *Pribor za vatru* (poezija, 1979), *Knjiga o Vukašinu* (dokumentarna proza, 1981), *Idi svojim putem* (priče, 1985), *Doktor Marković* (drama, 1988), *Šapat groma* (poezija, 1989), *Bilijar u pustinji* (drama, 1990), *Crnogorski rat* (ogled o četiristogodišnjem crnogorskom ratu, 1992. te još pet izdanja), *Sjećanje na Laokona* (poezija, 1994), *Pogibija*

(drama, 1996. i 1998), *Šapat groma* (izbor poezije, 1999), *Zemlja duhova* (tri drame, 2002), *Košulja za letjenje* (roman, 2004), *Zemlja koja govori* (priče, 2006), *Nema drugog vremena* (eseji, 2007), *Crnogorski templari izgubljeni u istoriji (ogled o Crnogorskoj crkvi)* (2011), *Smrt u Istanbulu* (drama, 2011), *Prilozi za crnogorsku priču* (ogledi, 2011), *Crnogorske epske pjesme* (antologija, 2014), *Zavežljaj časti* (poezija, 2016), *Zbogom Crna Goro, Bonžur Montenegro* (eseji, 2019) i mnoge druge knjige.

Pjesme Momira Markovića odavno su našle svoje mjesto na stranicama antologijskih izbora crnogorske poezije, njegove drame o Vukašinu Markoviću i Krstu Zrnovu Popoviću zavrijedile su status kulturnih, a knjiga *Crnogorski rat*, objavljena u čak 6 izdanja, danas je dio obavezne literature na predmetu Savremena crnogorska književnost na master programu Fakulteta za crnogorski jezik i književnost. Ako je knjiga *Crnogorski rat* vrijedan doprinos osvjetljavanju ne samo fenomena rata, već i briljantan uvid u način života Crnogoraca kroz vjekove, Markovićeva antologija *Crnogorske epske pjesme*, prva pod tim određenjem nakon one znamenite Zogovićeve objavljene prije gotovo pola vijeka, dragocjen je prilog proučavanju crnogorske usmene književnosti.

Pripadao je onim rijetkim intelektualcima koji su 1990-ih stameno branili pravo na slobodu mišljenja, pravo na multikulturno bogatstvo Crne Gore; dizao je glas protiv ratova u ondašnjoj Jugoslaviji, osuđivao zločine a pogotovo se na svakome mjestu suprotstavljao permanentnome slavljenju ratnih zločinaca. Ponosno je utemeljivao ideju nezavisne Crne Gore, afirmisao njezinu kulturnu baštinu i suživot. Njegova je riječ uvijek bila jasna, nekad i prijeka spram gorštačkoga karaktera Gornjozagračanina, ali vazda pravedna i temeljna.

Bio je pokretač i urednik časopisa *Doclea*, čija je redakcija u teškim vremenima bila smještena u njegovom skučenom stanu u potkrovlju, sigurnom pribježištu za sve one koji su pružali otpor ludilu 90-ih. Od njezina osnivanja 1999. godine bio je član Dukljanske akademije nauka i umjetnosti, kao i član i saradnik cijeloga niza ustanova i medija koji su 90-ih bili na časnome poslu odbrane crnogorskoga identiteta, borbe za mir i promociju vrijednosti građanskoga društva, poput Crnogorskoga društva nezavisnih književnika, Crnogorskoga PEN centra, Monitora i dr. Crnogorsko posruće tokom potonje decenije XX vijeka najlucidnije je definisao upravo Momir M. Marković riječima posvećenim crnogorskome admiralu Vladimiru Baroviću koji je odbio komandovati rušenjem hrvatskih gradova te počinio samoubistvo: „Jedini metak u ovom ratu ispaljen na koji Crna Gora može biti ponosna je onaj admirala Vladimira Barovića, komandanta JRM. Njegovo crnogorsko shvaćanje časti nije mu dozvolilo da izda naređenje floti da bombarduje primorske gradove i naselja u Dalmaciji kad mu je to naređeno.“

Njegov je iznenadni odlazak crnogorsku kulturu ostavio bez uzornoga stvaraoca. Momo Marković bio je iskreni prijatelj Fakulteta za crnogorski jezik i književnost. Do posljednjega dana zemaljskoga života bio je odani poštovalac djela i misije Fakulteta za crnogorski jezik i književnost. S uvažavanjem i zahvalnošću opraštamo se od njega.